

CONCURENȚA WASHINGTON - BEIJING

Constantin Marius ILIE
Facultatea de Științe Socio-Umane,
Departamentul de Științe Politice, Relații Internaționale și Studii Europene
Masterat: Diplomația Apărării
Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu

Abstract: *The world order is the framework where the personality of each nation becomes known and, thus, places it self in the power hierarchy. While searching a world order, throughout most people history politicians have always been tempted to adept the concepts of Western society. Though almost by virtue of low of nature, every a century sums to have the power, will, and intellectual and moral impulse to shape the entire international system according to its own values. Over the decades that followed the Second World War, the USA - while came out of the conflict more powerful in terms of economy and national trust look over the international leadership and over have added it new dimensions. In fact, no society has ever claimed with more determination and enthuziasm that its over values are generally applicable like the SUA.*

Keywords: United State of America, China, politics, economy

Pentru a da un răspuns elaborat, în acord cu titlul prezentei lucrări, formulat ca o interogație - pe cât de simplă, pe atât de complexă - se impun unele sublinieri extrase din cadrul geopolitic actual în care se manifestă cele două mari puteri, S.U.A. și China, atât în arhitectura de ansamblu a acestuia, cât și regional, unde identificăm aliați, parteneri, adversari și concurenți, precum și, foarte important, comportamente, ale unei părți față de cealaltă.¹

Problema, aparent invită la o simplă analiză comparativă care, de obicei, se practică. Ea este bazată pe date statistice oficiale puse la dispoziție de guvernele celor două protagoniste ori de instituții specializate internaționale sau proprii, de tipul O.N.G.- urilor.

Dar, complexitatea pe care am menționat-o mai sus impune stabilirea unor criterii de comparație, dar niciuna din cele două țări nu au aceeași viziune și nu acceptă astfel de criterii, mai ales atunci când se stabilesc ierarhiile în topul puterilor mondiale.

---

¹ Cheng Li, "Introduction: a champion for Chinese optimism and exceptionalism", in Hu Angang, *China in 2020: a new type of superpower* (Washington DC: Brookings, 2011), p. xx.

Analizii, de regulă se focusează asupra unui singur domeniu, cel mai elocvent fiind analiza geopolitică integrată, evident bazată pe concluziile rezultate din

specificitatea fiecărui domeniu care definește puterea statului în accepțiunea sa, decelate punct cu punct, mai ales că vorbim de două state, S.U.A. și China, total diferite din toate punctele de vedere - istoric, cultural, religios, psihologic, perceptiv și de altă natură.

O națiune fondată explicit pe ideile reprezentativității și libertății, SUA, au identificat propria dezvoltare cu propagarea idealurilor libertății și democrației, concepte care pot asigura prosperitate, pace justă și durabilă. Conceptul de ordine a fost tradițional perceput și în Europa ca o competiție a popoarelor și statelor în care balanța puterilor și cooperarea oamenilor de stat luminați au stat în calea ambițiilor conflictuale.

Răspândirea democrației și guvernarea participativă au devenit aspirație universală, poate chiar realitate, precum comunicațiile globale și rețelele financiare globale, care sunt deplin funcționale.

Cu toate acestea, pentru perioada în care ne aflăm, reputatul om politic american dr. Henry Kissinger, cu capacitatea sa recunoscută de a pătrunde în profunzimea geopoliticii internaționale, apreciază că actualul ”concept de ordine mondială, care stă la baza erei moderne, este în criză”¹.

Sigur că afirmația sa are în vedere că Libia se află în plin război civil, armatele fundamentaliste construind așa-numitul Califat pe teritorii din Siria și Irak iar tânăra democrație din Afghanistan fiind aproape de paralizie.

Acestor probleme li se adaugă o escaladare fără precedent în perioada post – Război rece a tensiunilor cu Rusia și o relație contradictorie cu China, bazată pe declarații, angajamente de cooperare, dar și acuzații publice.

Iar dacă toate acestea le proiectăm pe fondul imensului aflux de refugiați afro-asiatici spre centrul Europei care marchează o etapă istorică distinctă a bătrânului continent, se realizează un sumum de argumente ce justifică pe deplin afirmația dr. Kissinger care, fără teama de a greși, are și tendințe spre haos și anarhie.

Iată că, schimbarea de secol a marcat un scurt moment al istoriei umane în care s-ar putea vorbi de o incipientă ordine mondială bazată pe un amalgam de idealism și pragmatism american, precum și concepte europene de statalitate și echilibru al puterilor.

Aceasta ne demonstrează totuși că sunt numeroase regiuni ale lumii care nu au împărțit niciodată, ci doar au cedat în fața conceptelor Occidentale referitoare la ordinea mondială.

Aceste reticente devin explicite în acest moment, dacă privim, de exemplu, la grava criză ucraineană, cu consecințe unice în istoria postbelică a Europei, sau la situația din Marea Chinei de Sud.

---

¹ Henry Kissinger, *Ordinea mondială. Reflecții asupra specificului națiunilor și a cursului istoriei*, București, Editura RAO, 2015, pp. 10-13.

Se pare că, ordinea proclamată de Occident se află într-un punct de inflexiune, care include, în principal, relațiile politice ale S.U.A. cu Rusia și China, ce se arată a fi din ce în ce mai încordate.¹

Alături de ele, în diferite ipostaze se află și alte state precum Japonia, Coreea de Nord, Iranul, Israelul, Turcia, India, Brazilia, Africa de Sud, state care oricând pot influența, chiar și hotărâtor, configurația geopolitică viitoare regională și internațională în ansamblul ei.

Acest punct de inflexiune a fost comentat mult în presa din S.U.A. sesizat și de oficialii de la Pentagon, încă din 2014, evident din perspectiva politicii lor externe și de securitate națională, dominată de interese economice și financiare. Chiar și un oficial de la Pentagon s-a subliniat acest aspect.

Viceministrul american al apărării, Robert Work, în Consiliul pentru relații internaționale declara că ”apropierea dintre Rusia și China ar putea schimba unele dintre aspectele actualei ordini mondiale”. Pentru a-și argumenta afirmația, acesta a adăugat: ”În primul rând, este absolut evident că ambele țări își întăresc pozițiile la frontierele lor. Iar asta este unul dintre aspectele la care Statele Unite trebuie să lucreze în următorii ani, pentru a înțelege ce regiuni sunt considerate de China și Rusia ca fiind de importanță vitală”².

Iar peste un an, în iulie 2015, generalul Martin Dempsey, șeful Statului Major Interarme, în raportul de prezentare a noii Strategii Militare Naționale a Pentagonului, referindu-se la Rusia și China afirma: în timp ce unele dintre avantajele noastre în comparație cu alte state au început să se erodeze "(.....) ”Există o probabilitate mică, dar aflată în creștere, ca Statele Unite să fie implicate într-un conflict cu o mare putere, consecințele fiind imense”.³

După cum se poate constata, opiniile militarilor americani par a fi panice, atitudinea lor fiind de înțeles deoarece asta le este datoria și nu au voie să se lase surprinși. Analistii manifestă totuși un optimism puțin rezervat, fără a desconsidera evidențele, aceștia apreciază China ca mare forță economică și politică în Asia.

Un colectiv condus de Christopher K. Johnson, analist pe probleme asiatice din cadrul Centrului pentru Studii Strategice și Internaționale, a întocmit un raport interesant ”Descifrarea strategiei marii puteri emergente a Chinei în Asia”⁴. Autorii acestui raport subliniază faptul că ”este puțin probabil să se dezvolte un al doilea Război Rece între Statele Unite și China, iar această țară asiatică nu va fi următoarea Uniune Sovietică”⁵.

Așa cum menționăm mai sus, în arhitectura geopolitică internațională găsim state în poziții de aliați, parteneri, adversari și concurenți. Pe timpul crizei financiare, deși a avut și are un caracter global, o serie de țări au făcut față șocului, mult mai bine decât altele, contribuind

---

¹ Michael Beckley, ‘China’s century? Why America’s edge will endure’, *International Security* 36: 3, 2011–12, pp. 41–78.

² Itar Tas, citează declarația lui Robert Work, comentarii politice, 01 Oct. 2014. Vezi Wu Xinbo, ”Understanding the geopolitical implications of the global financial crisis”, *Washington Quarterly* 33: 4, 2010, pp. 155–63.

³ DefenceOne, 02 iulie, 2015; (accesat pe 8.03. 2016).

⁴ US News, iunie 2014; (accesat pe 8.03. 2016).

⁵ Christopher K. Johnson, *Descifrarea strategiei marii puteri emergente a Chinei în Asia*, Ziare.com; (accesat pe 18.03. 2016).

substanțial la dinamica economiei mondiale. Aceste țări denumite puteri emergente au reușit prin politicile inițiate să atingă ritmuri de creștere economică spectaculoase.

În cadrul unei expunerii ținute la Centrul Wilson din Washington, Robert Zoellick, președintele grupului de instituții al Băncii Mondiale, a atras atenția asupra acestei schimbări în dinamica economiei și politicii globale, declarând că „plăcile tectonice ale economiei și vieții politice sunt în mișcare. Ne putem mișca în același timp cu ele sau putem continua să interpretăm lumea nouă prin prisma celei vechi. Trebuie să recunoaștem noile realități și să acționăm în sensul acesta”.¹

Zoellick apreciază că depășirea comportării fundamentalismului politic al puterilor emergente oferă țărilor sărace și celor aflate încă în faza de subdezvoltare, numeroase sugestii de comportament politic și economic pentru a-și elabora propria cale de a depăși starea de înapoiere economică și socială.

Recunoscând noile realități ale economiei și politicii internaționale, el a atras atenția asupra acestei schimbări de situație pe plan global, subliniind că „lumea de azi are mai mulți poli de creștere economică, mai multe opțiuni în planul strategiilor de creștere, lăsând trecutului unipolaritatea, lideratul unic, strategia unică și căile unice de dezvoltare”.² În această perspectivă, puterile emergente sunt cele ce oferă în momentul de față noi modele de creștere economică, fiecare aducând o anumită contribuție la formarea unui sistem politic internațional multipolar.

În concluzie la cele menționate mai sus, cadrul geopolitic internațional, schițat succint, ne oferă posibilitatea să raportăm comportamentul Chinei și S.U.A. pentru a estima cui îi va aparține primatul său, mai corect, în final, dacă Washingtonul își va menține primatul asupra Beijingului.

Am afirmat anterior că, în ce privește amenințarea Chinei pentru S.U.A., analiștii manifestă un optimism, ușor rezervat în raport cu militarii. Aceasta este ușor de dedus din constatarea că ei se abțin să facă aprecieri categorice, ci pun întrebarea: Ce fel de putere vrea să fie China?³

În răspunsul analistului american Christopher K. Johnson, menționat în capitolul anterior, schimbarea în politica externă a Chinei este apreciată ca una "robustă, iscusită și activă"⁴, aidoma noilor orientări în economie.

Ele constituie o ieșire din "izolaționismul tradițional chinezesc",¹ teză promovată de președintele Xi Jinping prin care și-a consolidat autoritatea asupra unor domenii guvernamentale, în special serviciile militare și de informații.

---

¹ Robert Zoellick „*The End of the Third World? Modernizing Multilateralism for a Multipolar World*”, Speech held in 14.04.2010. www.Wilson.center.org; (accesat pe 18.03. 2016).

³ Carlyle Thayer, ‘Chinese assertiveness in the South China Sea and Southeast Asian responses’, *Journal of Current Southeast Asian Affairs* 30: 2, 2011, p. 78.

² Martin Jacques, *When China rules the world: the end of the western world and the birth of a new global order*, New York: Penguin, 2009, p. 7.

³ Christopher K. Johnson, *Descifrarea strategiei marii puteri emergente a Chinei în Asia*, US News, iunie 2014.

⁴ Randall Schweller and Xiaoyu Pu, ‘After unipolarity: China’s visions of international order in an era of U.S. decline’, *International Security* 36: 1, 2011, p. 53.

Concret, China și-a declarat voința de a aplica în practică două obiective majore de politică externă – ”pacea și dezvoltarea”.²

În mod evident, ea este interesată vital să păstreze un cadru internațional lipsit de conflicte majore drept condiție a realizării proprii dezvoltări. Sprijinirea cursului pacificator al lumii și globalizarea aduc evident incomparabil mai multe avantaje țării decât orice alternativă.

Se poate observa, de altfel, că Beijingul a folosit prompt și eficace șansa dezvoltării apărută în consecința lungii perioade de pace din Europa și ca urmare a globalizării.

Orizontul acțiunii internaționale a Chinei a rămas „armonia”.³

Conceptul a fost relansat pe timpul președinției lui Jiang Zemin, a fost reluat apoi de succesorul său, Hu Jintao, și este reafirmat de actualul președinte, Xi Jinping. Unii analiști văd în apelul la acest concept efortul diplomației chineze de a preveni ingerințele altor țări în politica sa internă, de pildă, în domeniul drepturilor omului.

Este invocat frecvent în orientarea acțiunilor chineze. Președintele Hu Jintao, de exemplu, pe timpul mandatului său vorbea de trei armonii – „pacea”, „reconcilierea cu Taiwan-ul” și „armonia în societatea chineză”.

O schimbare semnificativă, ce a relansat de fapt diplomația Chinei, a fost „marginalizarea luptei contra hegemonismului, în favoarea temei cooperării internaționale”.

Aceasta a avut imediat multe consecințe practice. De pildă, relația China – S.U.A. s-a putut desfășura normal, desigur în cadrul unei competiții, oarecum de așteptat între cele mai mari puteri ale lumii.

China a criticat, de exemplu, unilateralismul intervenției în Irak, dar a făcut-o în termeni ce denotă înțelegerea complexității situației, oricum mai puțin severi decât cei folosiți atunci de unele puteri europene. O altă consecință practică a fost deplasarea de la accentuarea multipolarității lumii, spre promovarea „multilateralismului”, folosindu-se, înainte de toate, de organisme internaționale.

Opțiunea fundamentală a Chinei este în continuare, evident, pentru „diplomație multilaterală”. A treia consecință practică a fost relansarea „politicii regionale”. China nu s-a mai limitat la politica bunei vecinătăți, ci a făcut un pas înainte spre politica inițiativelor reciproc benefice de cooperare.

Ca urmare, schimburile economice, turistice și de altă natură cu vecinii au luat avânt.

S-a observat, pe bună dreptate, că „diplomația de bună vecinătate a Chinei constituie o politică regională cu geometrie variabilă”.⁴

În contextul combaterii terorismului, după atacarea New York-ului și Washington-ului de către teroriști islamici, din 2001, China a acceptat circumstanțierea „suveranității naționale” sub controlul Consiliului de Securitate al O.N.U.

---

⁵ Wei Zonglei and Fu Yu, ‘China’s search for an innovative foreign strategy’, *Contemporary International Relations* 21: 2, May–June 2011, <http://www.cicir.ac.cn/english/ArticleView.aspx?nid=2297>, (accesat pe 18.03. 2016).

⁶ Andrei Marga, *China și diplomația armoniei*, blog, *Politica*, 6 martie 2015, (accesat la 5 ianuarie 2016)

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*.

Sau, ca alt exemplu, valoarea „independenței naționale” este privită de China, mai ales după prăbușirea puterii partidelor comuniste în Europa din jurul lui 1989, nu atât ca opoziție la dominația mondială a vreunei puteri, ca altădată, cât ca suport pentru căutarea de „soluții echitabile în cadrul multilateral”.

În mod evident, China este interesată vital să păstreze un cadru internațional lipsit de conflicte majore drept condiție a realizării propriei dezvoltări. De aceea, nu are de partea ei argumente suficiente ipoteza unor analiști, conform căreia apelul la valorile amintite ar fi pur conjunctural.

Sprijinirea cursului pacific al lumii și globalizarea, aduc evident incomparabil mai multe avantaje țării decât orice alternativă.

Se poate observa, de altfel, că Beijingul a folosit prompt și eficace șansa dezvoltării apărută în consecința lungii perioade de pace din Europa și ca urmare a globalizării.

Abordarea societății proprii și a lumii, în perspectiva atingerii „armoniei”, se bucură de vastă susținere în societatea chineză actuală. Nu numai atât. Dar „această recentrare națională contribuie, de asemenea, la a restaura forța de atracție culturală (în sens etic) și economică tradițională a Chinei în Asia Orientală și, în particular, în sânul Asiei confucianizate (Coreea, Vietnam, Taiwan și Japonia).

Din aceste motive, un număr crescând de responsabili și analiști chinezi consideră că de acum țara lor este în măsură să exercite rolul unei veritabile soft power (putere blândă) concurentă cu soft power americană în afacerile mondiale.

”Soft power reprezintă capacitatea de a obține ceea ce vrei prin atracție mai degrabă decât constrângere sau plăți.¹

Ea apare din atractivitatea culturii unei țări, a idealurilor politice și a politicilor ce stau la baza construcției statului.”

Din perspectiv Chinei, soft power înseamnă orice în afara domeniului militar și a celui de securitate, incluzând nu numai cultura populară și diplomația publică, ci, de asemenea și pârgii economice și diplomatice coercitive.

Uneori poate fi dificil de separat elementele de soft și cele de hard power, militare sau de securitate. În cazul Chinei, Beijingul a demonstrat că folosește soft power pentru a ajunge la obiective mai dificil de atins.

Succesul soft powerului chinezesc poate fi greu de explicat. Însă unul dintre factorii care au contribuit la acest succes este noua orientare în politica externă a Chinei din ultimul deceniu, manifestată în acțiunile Beijingului în vederea promovării măsurilor de consolidare a încrederii, soluționării disputelor de frontieră, practicării auto-constrângerii relative, și a participării active la dezvoltarea economiei regionale.

Pentru a înțelege soft powerul promovat de China este necesar a fi examinat modul în care tradițiile culturale chineze, valorile politice, și imperativele interne și internaționale sunt utilizate în strategia adoptată de China în relațiile cu celelalte state.

---

¹ Joseph S. Nye, *Soft Power: The Means To Success In World Politics*, Public Affairs, 2009, www.amazon.com/Soft-Power-Means-Success; (accesat la 20 decembrie 2015).

Joseph S. Nye Jr., fost adjunct al Secretarului american al Apărării și președinte al National Intelligence Council, profesor la Universitatea Harvard, a scris pentru Project Syndicate, că pentru o țară care își bagă în sperieți vecinii cu puterea militară în creștere accelerată este important să întreprindă eforturi pentru a părea mai puțin înfricoșătoare.

Asta nu înseamnă însă că puterea "soft" proiectată de China nu întâmpină obstacole. Până acum, China a făcut eforturi deosebite în direcția acestei inițiative.

În cadrul Asian Infrastructure Investment Bank sunt cooptate tot mai multe state și, în timpul vizitelor oficiale în exterior, este acordat ajutor de multe miliarde de dolari.

În curând ar putea depăși America în putere "soft", având în vedere că se estimează că țara cheltuiește cam 10 miliarde de dolari pe an pentru "propaganda externă", extrem de mult în comparație cu S.U.A., care dau doar în jur de 600 de milioane de dolari pe "diplomatia publică".

Un alt obiectiv de politică externă a Chinei îl constituie reorganizarea prezenței chineze în țările în curs de dezvoltare, prin lansarea conceptului pe care fostul ministru român de externe, profesorul Andrei Marga, l-a identificat ca fiind „noua politică africană”¹, definită în cinci puncte: amicitie bazată pe încredere, egalitate în condiții de suveranitate, neintervenție, cooperare internațională și dezvoltare mutual benefică.

Ulterior, investițiile chineze în Africa și exporturile au crescut într-un ritm constant. Din experiența ministerială, domnia sa apreciază că analizele franceze par să fie cele mai reactive la această ofensivă chineză în Africa.

Aceste analize aduc în discuție concurența pe care exportul chinez o face industriilor indigene, faptul că investițiile chineze sunt însoțite de deplasarea de forță de muncă din China și contribuie astfel insuficient la ocuparea forței de muncă în interiorul țării respective.

Mai nou, la Paris se vorbește despre stilizarea alternativei care s-ar contura pentru decidenții africani – „pasivul colonial al occidentalilor sau calul troian chinez”²

Fără a epuiza problema în discuție, numai și față de cele menționate mai sus, se poate afirma că acțiunea internațională a Chinei este la această oră atât de amplă, încât tinde să se suprapună cu toate problemele globale și regionale.

Deloc întâmplător, politicile externe nu numai ale S.U.A., ci și ale Germaniei, Franței, Rusiei și ale altor țări, includ explicit China în ecuațiile deciziilor.

Statura la care politica externă chineză aspiră este aceea a unei „puteri mondiale responsabile”. Este o opțiune care s-a concretizat deja cu diverse prilejuri, precum lupta contra terorismului, abordarea dosarului nuclear nord-coreean, Irak-ul, Marea Chinei de Sud, Africa și multe altele.

În ultimii zece ani, în majoritatea comentariilor în mass-media occidentală se elogia ascensiunea economică a Chinei, menționându-se că puțini conștientizează amplitudinea acesteia.

---

¹ Andrei Marga, *China și diplomația armoniei*, blog, /Politica, 6 martie 2015, (accesat la 5 ianuarie 2016).

² Andrei Marga, *op. cit.*

Pe de altă parte, în folclorul politic internațional se inoculau și aprecieri nefavorabile Chinei, de genul ascensiune conjuncturală, instabilă și mai puțin solidă, tehnologii copiate și produse de slabă calitate ș.a., aprecieri neonorante pentru cei care le promovau.

În pofida acestui blam ce denotă, în principiu, lipsă de moralitate în practica concurențială în piața liberă, totuși, cu toții constatăm și azi o abundență masivă și o gamă variată de produse de larg consum și industriale chinezești atractive în toate piețele lumii.

Acum, piața chineză este cea mai atractivă pentru retaileri, iar, în timp ce statele dezvoltate încă se luptau cu efectele recesiunii, China a ocolit criza.

Companii precum Louis Vuitton, Hermès, Armani, Prada și Rlichemont au anunțat că profiturile înregistrate în ultimii ani s-au majorat considerabil, impulsionate de avansul economic al Chinei.

Începând cu anul 2011, se vorbea tot mai intens despre China că se îndreaptă cu rapiditate către statutul de cea mai mare putere din lume.

Se menționa că s-a dezvoltat foarte mult din punct de vedere tehnologic, are cel mai mare număr de nave de război, o populație de peste 1,3 miliarde și o creștere economică de aproximativ 10% în fiecare an (o variantă de criterii de clasificare).

Conform datelor din acea vreme, China tindea să devină cea mai puternică țară din lume în jurul anului 2020.

Pe de altă parte, șefa F.M.I., Christine Lagarde,¹ în aceeași perioadă, atrăgea atenția că se observă o încetinire economică în anumite state, dând exemplu China.

În acest context, domnia sa aprecia că cea mai mare economie asiatică s-a confruntat cu turbulențe pe piețele sale bursiere, dar China este suficient de puternică pentru a face față acestor volatilități. Doamna Lagarde a dat asigurări că aceste evoluții nu vor afecta decizia F.M.I. de a include moneda din China - yuanul - în rândul monedelor în coșul de valute SDR (Drepturi Speciale de Tragere) folosite de F.M.I. în tranzacțiile internaționale.

Deși părerile sunt împărțite, nu ar fi pentru prima dată când China ar fi considerată una dintre cele mai importante puteri economice mondiale, având în vedere faptul că din 1978 când s-a declanșat procesul de reformă, până în 2011, ritmul anual de creștere a fost în medie de 9 %.

Această renaștere a Chinei are la bază un paradox, deoarece îmbină socialismul cu capitalismul, creând ceea ce Zbigniew Brzezinski numea „comercialism social – socialism bazat pe proprietate privată și economie liberă.”²

Dacă Marii Britanii i-au trebuit mai bine de 50 de ani pentru a-și dubla P.I.B.-ul pe cap de locuitor, iar Statelor Unite ale Americii aproximativ 50 de ani, China a reușit acest lucru în doar 10 ani.

Această perioadă scurtă de timp în care China a escaladat ierarhia economiei mondiale, poziționându-se pe locul doi și devenind adversarul numărul unu al S.U.A., s-a produs pe baza unui proces de ardere a etapelor.

---

¹ Reuters: *China Q3 growth seen dipping to 6.8 pct, weakest since 2009*, în CNBC, 14 octombrie 2015, pe <http://www.cnbc.com/2015/10/14/china-economic-growth-seen-dipping-to-68-pct-weakest-since-2009>, (accesat la 19 decembrie 2015)

² Zbigniew Brzezinski, *Triada geostrategică*, Editura Historia, 2006, pp. 13-16.

Mai precis dezvoltarea s-a realizat pe spatele celei mai largi clase sociale angrenată direct în producție, pe care a exploatat-o, ducând la apariția unei prăpastii între bogați și săraci, cât și la apariția unei diferențe între China de Est – maritimă, urbanizată, ce cuprinde capitala financiară a Asiei, Shanghaiul, și China de Vest – continentală, preponderent rurală și măcinată de conflicte etnice și religioase precum în regiunile Tibet și Xinjiang.

Chinei îi lipsește „motorul social”, mai precis accesul muncitorilor la bunurile produse, țara specializându-se pe exporturi, ignorând forța de cumpărare, adevăratul indicator și susținător economic.

Nu trebuie pierdut din vedere și faptul că fiecare companie ce a ales să-și mute producția în China se folosește doar de resursele umane și materiale ale acestui stat, considerându-se că ea produce totuși în granițele țării mamă.

Cu alte cuvinte, China realizează produse în interiorul frontierei americane, dacă privim asupra unor firme ca: McDonald’s, General Electric, Coca-Cola, Caterpillar, etc.

Astfel, deși investițiile în China au fost masive, cantitatea de muncă este valorificată diferit, aceasta fiind de cele mai multe ori salarizată.

Pe de altă parte, analiștii occidentali, la începutul anului 2012, apreciau că S.U.A. se afundă din ce în ce mai mult în datorii, iar al doilea mandat al lui Obama nu poate să schimbe această situație.

În contrapondere, potrivit ultimelor rapoarte din acea perioadă, se menționa că datorită ascensiunii spectaculoase a Chinei, ea va deveni prima putere mondială în 2016, depășind S.U.A.

Iar în raportul Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (O.C.D.E.) se mai arăta că, până în 2060, S.U.A. vor fi depășite și de India.

Raportul O.C.D.E. estima o creștere a economiei mondiale cu 3% pe an, în medie, până în 2060, cu diferențe semnificative între economiile de piață emergente și cele din țările dezvoltate.

"Echilibrul puterii economice se va răsturna semnificativ în următorii 50 de ani. Ca urmare a nivelului puternic de creștere, P.I.B.-ul total al Chinei și al Indiei îl va depăși până în 2025 pe cel al G7.

El va fi de 1,5 ori mai mare până în 2060, în timp ce în 2010, acesta nu reprezenta nici jumătate din P.I.B.-ul G7"¹, se arăta în studiul organizației din care fac parte cele mai bogate state de pe planetă.

Un exemplu concret privind primatul în concurența celor două țări l-a menționat Agenția Reuters, din mai, 2015, potrivit căreia scăderea de 60% a prețurilor petrolului între iunie 2014 și ianuarie 2015, datorită ofertei superioare, a încurajat China să-și facă stocuri, schimbând atât traseele comerciale cât și politica din lumea petrolului.

China a detronat astfel Statele Unite din poziția de cel mai mare importator de țiței pentru prima oară în luna aprilie (2014) și era de așteptat ca achizițiile țării asiatice să rămână la un nivel ridicat, în ciuda economiei în pierdere de viteză, ceea ce s-a și întâmplat, cu consecințe pe termen lung asupra piețelor petrolului.

---

¹ Raportocde - Business24.ro www.business24.ro/articole/raport+ocde; (accesat pe 18.03. 2016).

Deși China putea reveni pe poziția secundă în lunile următoare, era în mod evident nevoie să depășească Statele Unite în topul importatorilor mondiali, fiind deja cel mai mare consumator de energie din lume.

Prin depășirea Statelor Unite, China devine cel mai mare consumator pentru aproape toate mărfurile, inclusiv cărbune, minereu de fier și pentru majoritatea metalelor, ceea ce a adus implicații majore pentru piețele lumii, ce continuă să-și mute centrul de greutate dinspre vest spre est.

O scurtă analiză de caz a Business Insider, în octombrie 2014, reprezentanții Fondului Monetar Internațional au anunțat că Statele Unite au fost depășite de China, aceasta devenind cea mai mare putere economică din lume, în termeni de putere de cumpărare și au oferit o serie de calcule și grafice, pentru a fi cât mai convingători.

În analiza sa, Fondul Monetar Internațional a realizat paritatea dintre puterea de cumpărare a Statelor Unite și cea a Chinei.

Cei de la F.M.I. au fost nevoiți să țină cont de paritate din cauza simplului fapt că prețurile nu sunt aceleași în ambele țări.

Comparația nu ar putea fi corectă dacă nu s-ar ține cont că anumite lucruri, precum un tricou, costă mai puțin în Shanghai, în comparație cu San Francisco Este știut însă că un angajat din China câștigă mai puțin decât unul din S.U.A.

Dacă doar am luat salariul chinezului și l-am converti în dolari, am subestima puterea de cumpărare a celui angajat și a acelei țări. Discuția pe această temă continuă. Astfel, Gwynn Guilford, de la Quartz,¹ într-o analiză a sa, arată că anunțul F.M.I., în întregime, este doar un joc cu numere. Acesta atrage atenția asupra modului în care China își calculează P.I.B.-ul, mai exact asupra suspiciunilor că Beijing-ul își supraestimează economia.

Analistul oferă și o situație ipotetică prin care își explică afirmația.

În S.U.A., spune el, un om de afaceri împrumută 100 de dolari și îi investește într-o fabrică. Însă, fabrica produce doar 80 de dolari, rămânând cu datorii de 20 de dolari. În acest caz, intră în faliment, ori își vinde din active pentru a acoperi datoriile. În orice caz, fabrica înregistrează pierderi.

În China însă, băncile și instituțiile financiare consideră că împrumuturile și pierderile sunt garantate de stat. Astfel, în loc să treacă cei 20 de dolari la pierderi, obțin acești bani prin metode care nu apar în balanța contabilă. Cei 20 de dolari pe minus nu apar în P.I.B.-ul Chinei, însă cei 80 de dolari da. În acest mod, P.I.B.-ul beneficiază de un plus de 100 de dolari care, în realitate, nu există. Deci, în termeni de putere de cumpărare, China a depășit deja S.U.A.

Opiniile și datele prezentate mai sus, cât și concluziile ce se desprind din perspectiva celor ce se vehiculează zilnic în mass-media despre economia în lume, cu o intensitate mai mare la începutul de an 2016, nu oferă o bază solidă pentru un răspuns tranșant asupra schimbării primatului S.U.A. cu China.

---

¹ qz.com/author/gguilfordqz; (accesat pe 13.03. 2016).

Potrivit mediafax.ro¹ economia globală va trăi periculos în 2016, cu o creștere modestă în țările dezvoltate care va compensa slăbiciunile persistente de pe piețele emergente, cu inflație și dobânzi extrem de scăzute și tensiuni care pot sădi germeii unei noi crize financiare majore.

Astfel, în [The Guardian](http://TheGuardian.com)² se estimează că prețurile petrolului vor continua să scadă, inflația și dobânzile rămân scăzute și piețele emergente vor fi principalul risc pentru economia lumii.

În baza acestor previziuni, prezentate cu date specific de specialitate, prognoza pentru economia Chinei va trebui să arate în ce măsură se va reduce ritmul de creștere, și nu dacă ritmul de creștere va încetini.

O predicție este că economia Chinei va încetini în 2016, dar relaxarea politicii monetare va preveni un colaps.

Opiniile în legătură cu starea celei de-a doua mari economii a lumii diferă. Unii analiști spun că Beijing-ul are totul sub control, alții că țara trece deja printr-o aterizare dură, după ani de zile de investiții în fabrici nerentabile și afaceri imobiliare speculative.

Așadar, deși pentru mulți, China este o posibilă viitoare supereconomie a lumii și adevăratul miracol Asiatic, pentru Zbigniew Brzezinski „China este prea mare pentru a fi ignorată, prea veche ca să nu fie respectată, prea slabă ca să nu fie tratată cu înțelegere și prea ambițioasă pentru a avea deplină încredere în ea”.

Într-o formulare academică, în dicționare și manuale de geopolitică se menționează că o superputere sau supraputere este un stat care are capacitatea de a influența evenimentele sau își exercită puterea la scară globală, situându-se la alt nivel decât toate celelalte puteri.

În zilele noastre, asta implică o mare putere economică și științifico - tehnologică, o populație numeroasă și forțe armate puternice, inclusiv forțe aeriene, spațiale și un arsenal de arme de distrugere în masă.

Din această perspectivă, istoria recentă și prezentul demonstrează de necontestat faptul că Statelor Unite ale Americii li se poate atribui statutul de superputere mondială.

Însă, pentru populația lor și pentru partenerii externi, conducătorii americani vor trebui probabil să articuleze un concept al interesului național în actualul mediu de securitate și să explice cum este servit acesta în Europa și Asia, prin menținerea echilibrului puterii.

În sprijinul acestei afirmații vin observațiile expertului american în politică globală, Ian Bremmer formulate în cadrul lucrării apărute în mai 2015, intitulată explicit “Acestea sunt 5 motive pentru care S.U.A. rămân unica superputere în lume”³, autorul face o analiză a ceea ce sunt azi S.U.A. și ce rol vor juca în secolul XXI.

El aduce argumente bazate pe cifre, structurate în logica și formularea generală a capitolelor aproximativ similară celor prezentată mai sus.

Trebuie precizat că autorul este președinte al Eurasia Group, fondat în 1998, care azi este lider de cercetare și consultanță de risc politic la nivel mondial. Clienții săi sunt renumiți oameni

---

¹ mediafax.ro, Beijing, 11 ian 2016; (accesat pe 15.03. 2016).

² www.wall-street.ro; (accesat pe 18.03. 2016).

³ *These Are the 5 Reasons Why the U.S. Remains the World's*. time.com/.../us-superpower-status-military; (accesat pe 11.03. 2016).

de afaceri interesați să fie sprijiniți în a lua decizii în cunoștință de cauză, în țări percepute critice din punct de vedere politic.¹

Dintr-o prezentare a cărții făcută de un reporter al revistei Time reiese că cele cinci motive, în aprecierea autorului, sunt: economia, armata, influența politică, inovația, cultura/ stilul de viață.

De fapt, aceste motive sintetizează o serie de argumente interesante prin alegerea lor, ce realizează o grilă unitară de analiză a puterii oricărui stat, din perspectiva unui specialist american în domeniu.² Astfel, economia S.U.A. este prezentată în comparație cu a Chinei, ca principal actual competitor.

Autorul recunoaște că economia acestei țări se află într-un ritm de creștere impresionant, dar afirmă că nu mărimea ei contează ci calitatea.

În același timp, s-a constatat că, spre deosebire de S.U.A., puțin din creșterea economică remarcabilă a Chinei intră în buzunarele consumatorilor interni.

Apoi, se menționează că peste 80 la sută din toate tranzacțiile financiare din toată lumea sunt efectuate în dolari, așa cum se întâmplă și în cazul a 87 la sută din tranzacțiile de pe piața valurilor. Și, cât timp lumea continuă să aibă asemenea încredere în valuta americană și în stabilitatea economică americană, economia Statelor Unite nu poate fi depășită.

Despre Armata S.U.A. nu sunt multe comentarii. Superioritatea militară a Americii este unanim recunoscută, dovedită și comentată în acțiuni concrete, fiind considerată că nu are rival.

Apoi, dezvoltându-și ideea, se situează pe poziția analiștilor militari, greu de înțeles de unii politicieni, potrivit cărora înalta performanță a armatei se probează, din păcate, numai în război.

În acest spirit, el recunoaște că nerealizările S.U.A. din Orientul Mijlociu au dat o lovitură armatei, însă războaiele din Irak și Afganistan vorbesc mai mult despre natura schimbătoare a războaielor decât de declinul superiorității militare a Statelor Unite.

În ce privește influența politică, Ian Bremmer afirmă că pentru S.U.A., ajutorul străin – asistența financiară reprezintă un document de guvernare, o cale eficientă de a-și betona puterea politică la nivel mondial.

Se pare că banii cumpără cooperarea politică puternică din partea țărilor aflate în nevoie, afirmă autorul.

Potrivit acestui criteriu, în clasamentul său pe 2013, după S.U.A. urmează Marea Britanie.

Cifrele arată o atracție de durată pentru acest sistem: 45 de milioane de oameni care trăiesc în prezent în S.U.A. au fost născuți într-o altă țară. Și, concluzionează că, pentru mulți oameni din toată lumea, America rămâne locul ideal pentru a începe o nouă viață.

Asupra importanței inovației, nu trebuie insistat prea mult, fiind recunoscut faptul că, din cele 9 companii tehnologice considerate cele mai mari din lume, 8 își au sediul în S.U.A.

---

¹ time.com/.../us-superpower-status-military/ 28 mai 2015; (accesat pe 12.03. 2016).

² International Crisis Group, *Stirring up the South China Sea (I)*, Asia report no. 223, 23 April 2012, <http://www.crisisgroup.org/~media/Files/asia/north-east-asia/223-stirring-up-the-south-china-sea-i.pdf>. (accesat pe 18.03. 2016).

La fel de cunoscut este faptul că astăzi, ocupă primul loc ca producător mondial de petrol și gaze naturale, în mare parte datorită dezvoltării fracturării hidraulice, dar și faptul că 30 la sută din cheltuielile la nivel mondial pentru cercetare și dezvoltare sunt, efectuate tot în S.U.A.

Faptul că, cultura/stilul de viață sunt considerate altfel, constituie motivul pentru care și ele se alătură aprecierii că S.U.A. vor rămâne o superputere mondială. Tocmai datorită acestui specific, problema necesită un comentariu mai detaliat.

Dar de fapt, orice vizitator străin se poate convinge despre nivelul de trai al populației americane.

Din relatările autorului, reține atenția și trimiterea la cel mai recent studiu privind acțiunile de caritate, unde americanii s-au clasat pe primul loc mondial în domeniul ajutorării străinilor.

În final, cred că totalitatea acestor motive – argument, selectate și îmbinate armonios, așa cum se menționează mai sus – reprezintă o grilă de analiză și un punct de vedere care, aplicate altor state, pentru multă vreme nu le alătură Statelor Unite ca și un competitor pe măsură, simultan și în toate domeniile.

Astfel, economia S.U.A. este prezentată în comparație cu a Chinei, ca principal actual competitor.

Autorul recunoaște că economia acestei țări se află într-un ritm de creștere impresionant, dar afirmă că nu mărimea ei contează ci calitatea.

Bibliografie:

1. Bremmer Ian, "These are 5 reasons to remain the only superpower in the world", *Time*, mai 2015.
2. Cabestan Jean-Pierre, *La politique internationale de la Chine*, Presses de la Fondation Nationale des Sciences Politiques, Paris, 2010.
3. Johnson Christopher K., *Decoding China's Emerging "Great Power" Strategy in Asia*, *US News*, June, 2014.
4. Kissinger Henry on the Assembly of a New World Order, *The Wall Street Journal*, Aug. 29. 2014.
5. Marga Andrei, *China și diplomația armoniei*, blog, *Politica*, 6 martie 2015.
6. Marcus Weisgerber, *Dempsey's Final Instruction to the Pentagon: Prepare for a Long War*, *Defense One*, July 1, 2015.
7. Report Credit Suisse AG, *The End of Globalization or a More Multipolar World*, Zurich, Sept. 2015.
8. RTV.NET:http://www.romaniatv.net/pentagonul-un-razboi-al-statelor-unite-cu-china-sau-cu-rusia-este-oricand-posibil_230398.html#ixzz3xKrUkVND
9. Strategia de securitate a SUA.
10. Strategia politicii externe a Chinei.